

спонукальних стимулів для мислення, ніж домашнє оточення. Наслідком цього стає втрата інтересу до навчання» [2, с.8].

Уроки філософії є тим засобом, який може ефективно подолати цей недолік. Адже вона найбільшою мірою відповідає природним нахилам дитини, базуючись на таких притаманних їй почуттях, як допитливість, подив, потреба пізнавати світ в ігровій формі й одержувати від цього задоволення, схильність до пригод, у т.ч. й інтелектуальних, наслідком чого має стати попередження або подолання означеного недоліку.

Іншим чинником впровадження цього курсу, починаючи з початкових класів, виступає властиве дітям молодшого шкільного віку гостре відчуття того, що відбувається, яке досить часто поєднується з нерозумінням характеру зв'язку між предметами, який вони починають вибудовувати на власний розсуд. Інакше кажучи, їм необхідні «і моделі самої розумності, й моделі її досягнення. Останнє краще забезпечується відповідною програмою і колективом дітей-однолітків» [2, с.9].

Водночас американські дослідники акцентують на тому, що учні можуть одержати дійову практику через обмін думками й винайдення згоди лише в тому випадку, коли вони від самого початку «зіштовхуються з проблемами, які їх безпосередньо стосуються, і дійсно є невирішеними». Саме тут філософія як навчальна дисципліна, звичайно, реконструйована для того, щоб бути доступною навіть молодшим школярам, може виявитися досить корисною. Це відбувається тому, що «філософія дає людям ідеї для розмірковування – ідеї, які ніколи не зникають, оскільки залишаються предметом суперечок упродовж віків» [3].

Список використаних джерел:

1. Липман М. Рефлексивна модель практики освіти / Липман М. // Шлях освіти. – 2005. – № 8. – С.7 –15.
2. Рогачева Е.Ю. Педагогика Дж.Дьюи в контексте разных культур / Рогачева Е.Ю. // Педагогика. – 2003. – № 8. – С.88 –96.
3. Липман М. Мышление и школьная программа // <http://home.microsoft.com/intl/ru>.

Олена Книш,

кандидат філологічних наук,
Подільський державний аграрно-технічний університет

ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТА У СИСТЕМІ СУЧАСНОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ

Ключові слова: комунікативна компетентність, навчальна мотивація, фахове спілкування.

Умови сьогодення вимагають від фахівців різних галузей, зокрема і аграрного сектору, високого рівня професійної мовної компетенції. Відповідно до Закону України «Про вищу освіту», Національної доктрини розвитку освіти [1], Стратегічних завдань реформування змісту освіти, концепцій мовної освіти пріоритетним завданням вищої школи в Україні є підготовка компетентного спеціаліста – мовної особистості. І. П. Лопушинський наголошує: «Роль державної мови в навчальному процесі вищої школи визначається не стільки потребою вивчення ділової української мови, скільки необхідністю забезпечення професійної мовної підготовки

майбутнього фахівця для повноцінного функціонування державної мови в різних сферах його майбутньої професійної діяльності» [2, с. 1].

Актуальність дослідження зумовлена об'єктивними потребами побудови цілісної координованої системи навчання фахової української мови в аграрних вишах та вироблення методологічного інструментарію для підвищення комунікативної компетентності студентів. Важливим є дослідити та проаналізувати причини низької мотивації, яка позначається на ставленні до вивчення мови, виокремити стратегії підвищення культури фахового спілкування майбутніх інженерів аграрного сектору.

Проблеми гуманізації та гуманітаризації професійної підготовки фахівців аграрної галузі досить широко висвітлювались у науковій літературі, зокрема у працях В. Андрущенка, В. Астахової, С. Богомоллова, Г. Васяновича, І. Зязюна та ін. Проблема формування комунікативної компетентності майбутніх інженерів ставала предметом наукових зацікавлень як зарубіжних вчених (Дж. Д. Форд, Л. Е. Райлі, П. А. Кoen, К. Пенкей, Дж. Ленг та ін.), так і вітчизняних дослідників (Т. Бутенко, Д. Годлевська, Г. Данченко, С. Козак, В. Куніцина, Ю. Ємельянов, Ю. Жуков, І. Зимняя, М. Лісіна, Є. Мелібруда, Л. Петровська, Н. Назаренко та ін.). Вагомою складовою розробки досліджуваної проблеми складають праці з української лінгводидактики. Зокрема, вітчизняні науковці торкалися проблем закономірностей набування мовної компетенції (О. Біляєв, М. Вашуленко, В. Мельничайко, М. Пентиліук, В. Плахотник та ін.), процесу навчання рідної мови (О. Горошкіна, Є. Дмитровський, Т. Донченко, В. Дудников, С. Караман, К. Плиско, Г. Онкович, Т. Симоненко, М. Стельмахович, І. Хом'як та ін.), лінгвометодичних засад навчання студентів-нефілологів (О. Любашенко, О. Митрофанова, К. Мотіна, Л. Паламар, Н. Суворова та ін.).

Водночас результати аналізу науково-педагогічної літератури свідчать, що проблема формування комунікативної компетентності студентів аграрних вишів у процесі вивчення фахової української мови потребує подальшого наукового осмислення і обґрунтування.

Задля досягнення мети дослідження використано *теоретичні* (порівняльний аналіз теоретичних концепцій психології, педагогіки, лінгводидактики та експериментальних досліджень з проблем комунікативної компетентності та навчальної мотивації особистості з метою визначення стану вивчення проблеми, узагальнення досвіду навчання української мови у вищій школі), *емпіричні методи* (анкетування, спостереження за навчальною діяльністю студентів, групові бесіди), а також *методи статистичного аналізу*. Емпіричні дані дослідження були одержані у процесі роботи зі студентами факультету агротехнологій і природокористування Подільського державного аграрно-технічного університету.

Попри те, що одними із ключових професійних компетенцій фахівця з вищою освітою у Рекомендаціях Європейського Парламенту та Ради ЄС [3] названо спілкування рідною та іноземними мовами, соціальні та громадянські навички, культурну обізнаність та самовираження, розвантаження навчальних планів сучасних освітніх програм агроінженерних спеціальностей відбувається передусім за рахунок дисциплін гуманітарного циклу.

Тенденція посилюється актуальністю залучення потужних аграрних підприємств до формування навчальних планів. Потенційні роботодавці бажають отримати за щонайменший проміжок часу фахівців із максимумом практичних умінь, тому максимальну увагу звертають на фахові дисципліни та практичну підготовку студента.

Запропоновані роботодавцями навчальні плани таких освітніх програм, як «Агрономія» чи «Агроінженерія» передбачають значне скорочення обсягу дисциплін гуманітарного спрямування та вилучення навіть тих, котрі містять прикладну складову, як то психологія ділових відносин чи ділова комунікація. Вивчення ж мовних дисциплін – української чи то іноземних мов – мусило набути підкреслено практичного, пристосованого до безпосередньої фахової діяльності характеру. Нинішні тенденції у формуванні навчальних планів агро-інженерних спеціальностей створюють передумови до утворення серйозної прогалини у підготовці фахівця із вищою освітою – недостатньої сформованості уміння репрезентувати себе як фахівця та комунікувати у сфері професійної діяльності.

Уже сьогодні попри те, що навички письмової та усної комунікації є важливою запорукою кар'єрного успіху фахівця аграрного сектору, за результатами анкетування студентів 1-2 курсів факультету агротехнологій і природокористування ПДАТУ провідним мотивом вивчення курсу української мови виявилось не бажання підвищувати рівень комунікативної компетентності задля здійснення творчих професійних зв'язків, а вдале складання екзаменаційної сесії чи одержання диплома, тобто на перший план для нинішнього студента виходить такий зовнішній мотиваційний чинник, як академічна успішність.

Однією із найбільш вагомих причин слабкої навчальної мотивації сучасних українських студентів, зокрема і студентів аграрних вишів, є несприятливі соціально-економічні умови в державі, що породжують невпевненість у власному майбутньому. У студента відсутня впевненість, що академічна успішність стане запорукою подальшого професійного успіху. Варто зауважити, що згадана проблема характерна не лише для української освіти. «Інфляція» вищої освіти – загальносвітова тенденція, пов'язана зі зростанням масовості освіти. У багатьох європейських країнах, у тому числі й Україні, вища освіта вже перетворилася з певного привілею на соціальний стандарт, особливо це стосується міських жителів. Вища освіта нині вважається необхідною (але дедалі більше – недостатньою) умовою отримання в майбутньому кращої роботи та просування вгору щаблями соціальної драбини. В Україні та інших пострадянських державах, де в минулому вища освіта справді була елітною і давала реальні соціальні переваги, подальшому розширенню системи освіти сприяє й інерція суспільної свідомості [4].

Отже, формування позитивної навчальної мотивації до вивчення фахової української мови у студентів нефілологічних вишів передусім передбачає формування і задоволення в процесі вивчення курсу комунікативних, лінгвопізнавальних та інструментальних потреб. Отримані знання обов'язково повинні бути пов'язані з практичним їх застосуванням і, як наслідок – застосуванням у подальшій професійній діяльності.

Сучасний курс фахової української мови має міждисциплінарний характер та безпосередній зв'язок не лише із фаховими дисциплінами, але і з вивченням іноземних мов (академічне письмо як інтеграція у світовий науковий простір), аналізом мовної політики держави та її критичним осмисленням на основі порівняння мовного законодавства різних країн (самостійні дослідні проекти, організація круглих столів за їх результатами). Отож, розширення меж дисципліни вимагає від самого викладача постійного відслідковування не лише розвитку мовознавчої науки, але й соціального, політичного, економічного життя суспільства.

Такі умови сприятимуть витворенню траєкторії навчання студента в межах дисципліни, коли об'єктивна оцінка буде результатом виконання алгоритму роботи, що передбачає як активність безпосередньо на занятті, так

і самостійну, дослідну роботу, а також результати рубіжного контролю. Цьому сприятиме створення в межах курсу довготривалих проектів, виконання яких потребуватиме виконання певних завдань впродовж усього вивчення дисципліни, або ж завдань, які є кроками до досягнення мети.

Вивчення дисциплін гуманітарного циклу – одна з необхідних умов формування й розвитку особистості майбутніх фахівців аграрного сектору, що передбачає диференційоване навчання з урахуванням освітніх потреб, вимагає створення умов для оволодіння матеріалом відповідно до професійного самовизначення, забезпеченого змістом, метою та формами організації навчального процесу. Водночас курс фахової української мови повинен сприйматися студентом аграрного вишу не просто як один із предметів гуманітарного циклу, а як прикладна дисципліна, що допоможе оволодіти необхідними у професії навичками, надаватиме інструменти творення себе самого як майбутнього фахівця та громадянина.

Список використаних джерел:

1. Національна доктрина розвитку освіти : за станом на 1 бер. 2016 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/347/2002>. – Назва з екрана.
2. Лопушинський І. П. Забезпечення конституційного статусу державної мови у вищій школі України сьогодення як належна перспектива мовленнєвої фахової практики [Електронний ресурс] // Державне управління: теорія і практика: електрон. наук. фах. вид. НАДУ. – 2006. – № 1. – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/e-journals/Dutp/2006-1/txts/SOCIALNA/06_lipmfp.pdf. – Назва з екрана.
3. Рекомендація 2006/962/ЄС Європейського Парламенту та Ради (ЄС) “Про основні компетенції для навчання протягом усього життя” : редакція від 18 грудня 2006 р. / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_975. – Назва з екрана.
4. Глобальні тенденції і проблеми розвитку освіти: наслідки для України : аналітична записка [Електронний ресурс] / Національний інститут стратегічних досліджень при Президентові України ; ред. А.Ю. Іщенко. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1537/>. – Назва з екрана.
5. Ford J. D. Integrating Communication and Engineering Education: A Look at Curricula, Courses, and Support Systems / Julie Dyke Ford, Linda Ann Riley // Journal of Engineering Education. 2003. – No. 1. – P. 325-328.

Олена Ковальчук,
доктор педагогічних наук, професор
Луцький національний технічний університет,
Лілія Потапюк,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Луцький національний технічний університет

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЙНИЙ ВЕКТОР РЕФОРМУВАННЯ ШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ: ВІТЧИЗНЯНИЙ НАУКОВИЙ ПОТЕНЦІАЛ

Ключові слова: реформування освіти, децентралізація, управління, школа, українські науковці.

У процесі інтеграції України до європейського та світового освітнього простору національна система шкільної освіти вимагає значної модернізації, що зумовлює необхідність розв'язання низки складних завдань. Згідно з